

ВІРА ВИХРУЩ

доктор педагогічних наук, професор
кафедра педагогіки та соціального управління,
Національний університет "Львівська політехніка"
nazarenkovira@i.ua

ОЛЕНА ГОЛОВІНОВА

магістрант кафедри педагогіки та соціального управління,
Національний університет "Львівська політехніка"
olenaholovinova@gmail.com

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГА І УЧНЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Актуальність теми дослідження. Динамічний розвиток інформаційних технологій змінює практично всі сфери діяльності людини, серед яких освіта займає одне з перших місць щодо впровадження сучасних інновацій.

Такі зміни не випадкові, адже на даний час значна частина населення має вільний доступ до інформаційних ресурсів. Сьогодні поняття дистанційного навчання міцно закріпилося у свідомості сучасних учнів, а мережа Internet перетворилася на освітній простір, надаючи останнім більш можливості для доступу до навчальних інформаційних ресурсів та співпраці. Стрімкими темпами розвиваються інноваційні підходи до навчання: дистанційне навчання, мобільне навчання, online-навчання, комбіноване (змішане, гібридне) навчання.

У провідних університетах та школах світу активно запроваджується дистанційне навчання, яке базується на використанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та технологій дистанційного навчання і передбачає створення максимально зручних умов для здобування учнями знань, умінь і навичок, що відповідають обраній професії [1, с. 7].

Виклад основного матеріалу. На межі XX-XXI ст. поняття «взаємодія» входить в більшість педагогічних словників. Його починають позиціонувати як категорію педагогічної науки. Однак категорією педагогічне взаємодія стало далеко не відразу. В умовах активного використання переваг дистанційного навчання втрачається ланка особистісної взаємодії, що може призвести до бездіяльності як зі сторони педагога, так і зі сторони учнів.

Під дистанційним навчанням (ДН) прийнято розуміти одну із форм організації навчального процесу, за якої всі або частина занять здійснюється з використанням сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій під час територіальної віддаленості вчителя й учнів.

На нашу думку, *дистанційне навчання* – це вимога сучасності, є синтетичною, інтегральною гуманістичною формою навчання, що базується на використанні широкого спектру традиційних та нових інформаційних технологій і їх технічних засобів, які застосовуються для так званої «доставки» навчального матеріалу, його самостійного вивчення, діалогового обміну між педагогом і учнем, причому процес навчання в загальному випадку не має безпосередніх вимог до їх розташування в просторі і в часі, а також до конкретного освітнього закладу.

Для розуміння основних підходів та вимог щодо забезпечення оптимальної взаємодії педагога і учня в умовах дистанційного навчання, необхідним є проведення авторського дослідження, на основі яких можна було б сформулювати якісні рекомендації щодо удосконалення ДН в сучасних навчальних закладах.

Основні завдання проведення авторського дослідження: узагальнити досвід застосування сучасних ІТ; створити організаційно-педагогічні умови впровадження дистанційного навчання в умовах обраного навчального закладу; розробити і випробувати на практиці запропоновану модель дистанційного навчання для учнів; апробувати ефективність впровадження запропонованої моделі дистанційного навчання; розробити методичні рекомендації для педагогів навчальних закладів щодо впровадження дистанційного навчання учнів; підвести підсумки отриманих результатів щодо ефективності застосування дистанційного навчання учнів за допомогою використання сучасних ІТ.

За основу магістрантом було обрано сучасний навчальний заклад та запропоновано провести декілька занять у дистанційній формі. Варто сказати, що учні такою альтернативою проведення занять

були задоволені і виявили щире бажання щодо їх продовження. Так, пілотний проект був запроваджений для учнів одного із старших класів ЗОШ.

Завдяки використанню технологій дистанційного навчання для учнів старших класів стало можливим та практично ціннісними наступні напрямки [2]:

- підвищення активної ролі учнів у власній освіті: в постановці освітньої мети, доборі домінуючих напрямів, форм і темпів навчання в різноманітних освітніх галузях;
- різке збільшення обсягу доступних освітніх ресурсів, культурно-історичних досягнень людства;
- отримання можливості спілкування учнів з педагогами-професіоналами, з однодумцями, консультування у фахівців високого рівня незалежно від їх територіального розташування;
- збільшення евристичної складової навчального процесу за рахунок самовираження учня, можливість демонстрації продуктів своєї самостійної діяльності;
- можливість змагання з великою кількістю охочих, які мешкають у різноманітних містах та країнах, за допомогою участі в дистанційних проектах, конкурсах, олімпіадах.

Отримані результати дослідження дозволили сформулювати перелік загальних особливостей, сформульований в концепції дистанційного навчання [59]:

- можливість надзвичайно оперативної передачі на будь-якій відстані інформації будь-якого обсягу, будь-якого виду (візуальної та звукової, статичної та динамічної, текстової та графічної);
- зберігання інформації в пам'яті комп'ютерів учасників процесу навчання, достатній обсяг часу для її редагування, обробки;
- можливість забезпечення інтерактивності за допомогою, спеціально створеної для цих цілей мультимедійної інформації, і оперативного зворотного зв'язку в ході діалогу з педагогом або з іншими учасниками курсу;
- можливість доступу до різних джерел інформації, в тому числі віддалених, численних конференцій по всьому світу, роботи з цієї інформацією;
- можливість організації спільних телекомунікаційних проектів, в тому числі міжнародних, електронних конференцій в режимі реального часу, комп'ютерних аудіо конференцій і відеоконференцій, можливість обміну думками з будь-яким учасником даного курсу педагогами, консультантами; м
- можливість організації мережевих професійних співтовариств, співтовариств за інтересами.

Висновки. Система освіти внаслідок постійного і швидкого оновлення знань повинна формувати потребу в безперервному самостійному оволодінні знаннями, вміннями і навичками самоосвіти. Завдяки дистанційному навчанню виникає можливість постійно удосконалювати та оновлювати свої знання та вміння, без прив'язки до території та місця навчання.

Незважаючи на віддалену взаємодію суб'єктів навчання, інтерактивність і систематичний зворотний зв'язок сприяють ефективній реалізації процесу індивідуалізації навчання з використанням дистанційних освітніх технологій

Дане дослідження в загальних рисах розкриває важливість та необхідність застосування технологій дистанційного навчання, велику увагу до даної сфери з боку педагогів та зацікавленість з боку учнів. Як засвідчив проведений експеримент, застосування ТДН є важливим елементом системи освіти і навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Герасименко І.В. Методика використання технологій дистанційного навчання в підготовці бакалаврів комп'ютерних наук: Дис. ... канд. педагогічних наук, професор / І.В. Герасименко // Черкаси. – 2014. – 302 с.
2. Герасименко І. В. Автоматизований контроль і оцінювання навчальних досягнень студентів ВНЗ / І. В. Герасименко // Інформаційно-аналітична система контролю та оцінювання навчальної діяльності студентів ВНЗ: монографія / [А. А. Тимченко, Ю. В. Триус, І. В. Стеценко та ін.]; за наук. ред.. проф. Ю. В. Триуса. – Черкаси: МакЛаут, 2010. – Підрозд. 5.1-5.3. – С. 148-155.